

НОВІ ВІДОМОСТІ ПРО ПОШИРЕННЯ *LOPADOSTOMA TURGIDUM* ТА *LOPADOSTOMA FAGI* В УКРАЇНІ

Гуков В.С.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, біологічний факультет,
кафедра мікології та фітоімунології, пл. Свободи, 4, м. Харків, Україна

E-mail: guckov.vitaliy@gmail.com

Lopadostoma turgidum (Pers.) Traverso є типовим видом роду *Lopadostoma* з родини Lopadostomataceae Daranag. et K.D. Hyde порядку Xylariales Nannf. Цей вид вперше був описаний одним з «батьків мікології» К. А. Персоном у 1795 р. під назвою *Sphaeria turgida*. У 1906 р. італійський міколог Дж.Б. Траверсо переніс його до роду *Lopadostoma* (Nitschke) Traverso.

Lopadostoma turgidum (Pers.) Traverso колонізує нещодавно відмерлі гілки бука (*Fagus spp.*) в помірних регіонах Північної Півкулі і характеризується зануреними в субстрат стромами з перитеціями і темнозбарвленими одноклітинними аскоспорами, а також анаморфою *Libertella*-типу.

За роки, що минули з моменту першого опису, *L. turgidum* було виявлено в усіх регіонах Європи де поширений бук, в тому числі в Україні. Але згодом було виявлено, що існує принаймні два морфотипи цього виду, які дещо різняться за морфологією аскоспор. У 1995 р. французький вчений Ф. Раппаз висловив ідею, що східноєвропейські зразки з меншими спорами є конспецифічними з тропічним видом *Lopadostoma polynesium* (Berk. et M.A. Curtis) Rappaz. З'ясувати статус вищезгаданих морфотипів *L. turgidum* стало можливим лише після проведення молекулярно-генетичних досліджень.

В 2014 р. колективом дослідників у складі В. Якліча, Ж. Фурньє та Г. Воглмайра зразки *L. turgidum* з меншими спорами було виокремлено в самостійний вид *Lopadostoma fagi* Jaklitsch, J. Fourn. et Voglmaier. Показано, що *L. fagi* вирізняється трохи більшим розміром ектостроматичних дисків (0,5 мм), а також дещо меншими спорами – $7,7\text{--}9,8 \times 3,7\text{--}4,2$ мкм (на відміну від $10,2\text{--}12,2 \times 5,5\text{--}6,0$ мм у *L. turgidum*). Від моменту виходу вищеназваної публікації стало актуальним проведення критичної ревізії усіх знахідок *L. turgidum* в Європі, аби з'ясувати закономірності поширення цих видів.

Перші відомості про виявлення *L. fagi* в Україні (з території Карпатського біосферного заповідника) були опубліковані О.Ю. Акуловим та В.С. Гуковим у 2015 р. Результати представленої зараз роботи ґрунтуються на ревізії

зразків з гербаріїв Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (CWU) та Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України (KW). Встановлено, що в Україні трапляються обидва види *Lopadostoma*: *L. fagi* трапляється в Закарпатській області (НПП «Ужанський», Карпатський БЗ) та в Івано-Франківській області (Карпатський НПП), а *L. turgidum* – в Закарпатській області (НПП «Синевир» та околиці станції Вовчий) та Львівській області (ПЗ «Розточчя», НПП «Сколівські бескиди»).

Summary. New data on distribution of two species of fungi *Lopadostoma turgidum* (Pers.) Traverso and *Lopadostoma fagi* Jaklitsch, J. Fourn. et Voglmayr in Ukraine with an indication of localities are reported.

Роботу виконано під керівництвом доцента кафедри мікології та фітоімунології, Акулова О. Ю.